

در یادداشت قبل به این اصل متذکر شدیم که مالک حقیقی اموال خداست و مالکیت ما اعتباری و عاریتی است. اگرچه اعتقاد قلبی به این اصل ثمرات عملی و رفتاری متعددی خواهد داشت، ولی فارغ از روش کسب مال که قطعاً باید از راه حلال و شرعی باشد، شاید بتوان در یک کلام نتیجه نهایی را صرف مال در مسیر رضایت الهی عنوان کرد. در این یادداشت خط مشی کلی که در قرآن کریم و در احادیث معصومین^{علیهم‌السلام} برای صرف مال ترسیم شده است را نشان خواهیم داد.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا، وَ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا (سوره فرقان، آیه ۶۷)؛ (بندگان خداوند رحمان) کسانی‌اند که چون مالی را هزینه کنند - چه برای خود و چه برای دیگران - نه اسراف می‌کنند و نه تنگ می‌گیرند، بلکه هزینه کردن آنان در حد اعتدال و میان این دو حالت است.

- این آیه شریفه سوره فرقان مسیر کلی مصرف را مشخص می‌نماید که آن هم رعایت اصل «اعتدال و میان‌روی» است. اهمیت رعایت این اصل هنگامی مشخص می‌شود که با دقت به سخن خدای کریم نگریسته شود. باید توجه شود که خداوند سبحان از صفت بندگان خود، رعایت میان‌روی و پرهیز از اسراف و تنگ‌گیری در مصرف برشمرده، لذاست که آنان که در مصرف تنگ می‌گیرند و آنان که اسراف می‌کنند از حقیقت بندگی خداوند رحمان خارج هستند و خداوند ایشان را دوست ندارد «وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» (سوره انعام آیه ۱۴۱)
- نکته دیگری که از آیه شریفه سوره فرقان استفاده می‌شود این است که هرگونه مصرفی بیش از حد اعتدال و تجاوز از میان‌روی مصداق اسراف است و خداوندی که مالک حقیقی اموال است و ما را امین بر اموال قرار داده است، اجازه چنین تصرفی را در اموال به ما نداده است. مجوز او برای تصرف در اموال، مصرف در حد اعتدال و به قدر نیاز است و برای مازاد بر نیاز در جای جای قرآن کریم بندگان را فرمان به انفاق داده است. حدیث شریفی از امام صادق^{علیه‌السلام} با مضمونی بسیار روشن و روان، توضیح‌دهنده این مطلب و خاتمه بحث خواهد بود؛

به روایت ابان بن تغلب امام صادق «ع» فرمودند: مال، مال خداست که آن را نزد مالداران به امانت می‌گذارد، و به آنان اجازه داده که از این مال با میان‌روی بخورند و بیاشامند و بپوشند و ازدواج کنند و از وسیله‌ی سواری بهره‌مند شوند و آنچه می‌ماند به فقرا و مؤمنان بدهند، و نابسامانی زندگی آنان را به سامان آورند؛ پس هر کس چنین کند، آنچه می‌خورد و می‌آشامد و سوار می‌شود و ازدواج می‌کند، بر وی حلال است، و آنچه از این اندازه بگذرد بر وی حرام است. سپس امام این آیه را خواند: «وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» اسراف مکنید که خدا اسراف‌کنندگان را دوست نمی‌دارد». و فرمود: آیا خیال می‌کنید که خدا مردی را بر مالی - که به او عطا کرده است - امین بداند، که برای خود اسبی به ده هزار درهم بخرد، با اینکه اسب بیست درهمی برای او بس است؟ ... و در قرآن بگوید: «وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ». (تفسیر عیاشی ج ۲ ص